

Syytesidonnaisuudesta

Syytesidonnaisuus on viime vuosina ollut usein ennakkopäätösten otsikkona tai hakusanana. Aihe on saanut erityistä merkitystä kun aluksi hovioikeudet ja sittemmin KKO (ks. KKO:1993:98) ovat antaneet päätöksiä, joiden mukaan anastuksesta syytettyä ei voida tuomita kätkijänä ellei syyttäjä ole esittänyt sitä koskevaa rangaistusvaatimusta. Nämä ratkaisut johtivat oikeuskanslerin ohjeiden tarkistamiseen ja rinnakkaisista syytteistä tuli rutiinia.

OTT Jaakko Jonkka kirjoittaa teoksessaan "Rikosprosessi-oikeuden yleiset opit", että syytteessä esitetty historiallinen tapahtumainkuvaus sitoo tuomioistuinta, sen sijaan syytteen otsi-

kointi ei. Nämä opit ovat tulleet vallitseviksi myös käytännössä, kunnes nyt on tullut esiin uusi ilmiö: eräät syyttäjät ovat alkaneet esittää samassa jutussa useita historiallisia tapahtumainkuvauksia. Esimerkiksi: "Tiku ja Taku ovat erehdyttäneet pankinjohtaja A:n myöntämään heille suuren luoton, vaikka heillä ei ole ollut aikomustakaan maksaa sitä takaisin" ja samassa jutussa: "Tiku ja Taku sekä pankinjohtaja A ovat yksissä tuumin, hyödyntäen A:n asemaa pankissa, kavaltaneet pankilta suuren summan rahaa."

Tällaiset syytteet poikkeavat radikaalisti sellaisesta, jossa kerrotaan A:lta tavatun varastetua tavaraa, jonka hän on aiem-

min anastanut ja istunnossa syyttäjä toteaa, että jos ei se sitä ole varastanut niin on se ainakin kätkemiseen syyllistynyt. Anastajahan ei voi syyllistyä kätkemiseen, joten tekojen moitittavuus ja näyttö ovat osittain päällekkäistä.

Jonkka (taustaltaan Lahden kaupunginviskaali) kirjoittaa, että syytteen edellytyksenä olevat "todennäköiset syyt" toteutuvat kun on yli 50 %:n todennäköisyys, että syytetty on syyllinen siihen mistä häntä epäillään. Kuinka voisi olla samanlaisesti todennäköistä, että pankinjohtaja on rikoskumppani ja rikoksen uhri? Jos kaksi eri tapahtumainkuvausta on sallittavissa, niin entä kolme tai neljä?

Tällaiset rinnakkaiset, mutta ristiriidassa olevat syytteet ovat toki ajateltavissa. Ne saattavat jonkun mielestä olla kaivattu askel pois rikollisten suojelumentaliteetista, josta kriminaalipolitiikkaamme on arvosteltu. Puolustushan joutuu aivan uuden haasteen eteen. Mutta kuka päättää tällaisesta muutoksesta? Eikö tällainen muutos kuulu lainsäädännön eikä kaupunginviskaalin harkinnan alaan? Olemmeko palaamassa takaisin 50-luvulle, jolloin syyttäjä antoi oikeudelle poliisikuulustelupöytäkirjan ja vaati syylliselle rangaistusta asiakirjoista ilmenevästä rikoksesta?

Asianajaja
MARKKU FREDMAN